Les 144 – Antwoorden

Opdracht 1: Vervoeg het werkwoord צָרַךְ tzárach [pa'al], nodig hebben, moeten.

Persoon	*Tegenwoordige tijd*		*Verleden tijd*		*Toekomende tijd*		*Persoon*
Ik (m)	צוֹרֵךְ	tzorech	צָרַכְתִּי	tzárachtie	אֶצְרוֹךְ	ètz'roch	אֲנִי
Ik (v)	צוֹרֶכֶת	tzorèchèt	צָרַכְתִּי	tzárachtie	אֶצְרוֹךְ	ètz'roch	אֲנִי
Jij (m)	צוֹרֵךְ	tzorech	צָרַכְתָּ	tzárachtá	תִּצְרוֹךְ	titz'roch	אַתָּה
Jij (v)	צוֹרֶכֶת	tzorèchèt	צָרַכְתְּ	tzáracht	תִּצְרְכִי	titz'rᵉchie	אַתְּ
Hij	צוֹרֵךְ	tzorech	צָרַךְ	tzárach	יִצְרוֹךְ	yitz'roch	הוּא
Zij	צוֹרֶכֶת	tzorèchèt	צָרְכָה	tzár'cháh	תִּצְרוֹךְ	titz'roch	הִיא
Wij (m)	צוֹרְכִים	tzor'chiem	צָרַכְנוּ	tzárachnoe	נִצְרוֹךְ	nitz'roch	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	צוֹרְכוֹת	tzor'chot	צָרַכְנוּ	tzárachnoe	נִצְרוֹךְ	nitz'roch	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	צוֹרְכִים	tzor'chiem	צְרַכְתֶּם	tzᵉrachtèm	תִּצְרְכוּ	titzrᵉchoe	אַתֶּם
Jullie (v)	צוֹרְכוֹת	tzor'chot	צְרַכְתֶּן	tzᵉrachtèn	תִּצְרְכוּ	titzrᵉchoe	אַתֶּן
Zij (m)	צוֹרְכִים	tzor'chiem	צָרְכוּ	tzárchoe	יִצְרְכוּ	yitzrᵉchoe	הֵם
Zij (v)	צוֹרְכוֹת	tzor'chot	צָרְכוּ	tzárchoe	יִצְרְכוּ	yitzrᵉchoe	הֵן

Gebiedende wijs: m: צָרֵךְ tzᵉroch,v: צִרְכִי tzir'chie, mv: צִרְכוּ tzir'choe, Infinitief: לִצְרֹךְ litz'roch.

Opdracht 2 stort tal van rampen over u uit. Geef de uitspraak en een vertaling.

Ik verloor mijn paspoort אִיבַּדְתִּי אֶת הַדַּרְכּוֹן שֶׁלִּי ibad'tie èt haddarkon shèlie

לְחַדֵּשׁ אֶת הַוִּיזָה שֶׁלִּי [צָרִיכָה] אֲנִי צָרִיךְ [tzᵉrichàh] lᵉchadèsh èt hawizáh shèlie ᵃnie tzáriech

Ik (m, v) moet mijn visum vernieuwen (tzáriech, tzᵉrichàh, is een lijdend deelwoord of passive present, die geen handeling aangeeft maar een toestand, zie les 139).

Ik wil met de ambassade spreken

לְדַבֵּר עִם הַשַּׁגְרִירוּת [רוֹצָה] אֲנִי רוֹצֶה ᵃnie rotzèh [rotzáh] lᵉdaber im hashagriroet

?הַאִם יֵשׁ לְךָ מַשֶּׁהוּ לְהַצְהִיר? ha'iem yesh lᵉchá mashèhoe lᵉhatz'hier?

Heeft u iets aan te geven? [indien is-er voor-u iets aan-te-geven?]

Ik heb iets aan te geven יֵשׁ לִי לְהַצְהִיר yesh li lᵉhatz'hier

לֹא, אֵין לִי עַל מָה לְהַצְהִיר lo, en li al máh lᵉhatz'hier Nee, ik heb niets aan te geven

אַתָּה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם מֶכֶס עַל זֶה attáh tzárich lᵉshalem mèchès al zèh

U moet hierover belasting betalen

Les 145 – Judaïca 34 – יוֹם יְרוּשָׁלַיִם , Yom Yerushalayim

De Oude Stad van Jeruzalem werd tijdens de Zesdaagse Oorlog in 1967 bevrijd, na 19 jaar van Jordaans bezetting. Dit wordt jaarlijks herdacht tijdens Jeruzalemdag.

Nadat Israël in 1948 zijn onafhankelijkheid uitriep, werd het aangevallen door Arabische buurlanden, waaronder vanuit het oosten Jordanië, dat het gedeelte van het land veroverde dat we nu de Westbank of de Westelijke Jordaanoever noemen, inclusief het oostelijke deel van Jeruzalem met de ommuurde Oude Stad. De Joodse inwoners van de stad werden gedwongen te vertrekken, en de helft van de 58 synagoges in de Oude Stad werd vernield, en de Joodse begraafplaats op de Olijfberg werd geplunderd; de grafstenen werden gebruikt als plaveisel en als bouwmateriaal. De Hebreeuwse Universiteit en een ziekenhuis vormden enclaves in Jordaans gebeid en waren niet toegankelijk.

Op 7 juni 1967/28 Iyar, op de tweede dag van de Zesdaagse Oorlog, bevrijdden de Israëlische strijdkrachten de Oude Stad van Jeruzalem en herenigden de stad.

De minister van Defensie, Moshe Dayan, verklaarde toen *'Vanochtend heeft het Israëlische leger Jeruzalem bevrijd. We hebben Jeruzalem herenigd, de verdeelde hoofdstad van Israël. Wij zijn teruggekeerd naar de heiligste van onze heilige plaatsen, om er nooit meer van te scheiden. Onze Arabische buren reiken wij, ook in dit uur – en met nadruk op in dit uur – onze hand in vrede. En aan onze christelijke en islamitische medeburgers beloven wij plechtig volledige religieuze vrijheid en rechten. We zijn niet naar Jeruzalem gekomen vanwege de heilige plaatsen van andere volken en zullen ons niet bemoeien met de aanhangers van*

Video www.youtube.com/watch?v=BgO_FLwc-ZQ laat beelden zien van Jeruzalem in 1936 en de inname van de stad in 1967.

andere religies, maar om zijn geheel te beschermen en om daar samen te leven met anderen, in eenheid.'

Yom Yerushalayim
Op 12 mei1968 stelde de regering een nieuwe feestdag in, Jeruzalemdag, of Yom Yerushalayim, te vieren op 28 Iyar (mei/juni), de datum op de Hebreeuwse kalender waarop de gedeelde stad Jeruzalem werd herenigd en de hele stad onder Israëlisch bestuur werd gesteld. Het Opperrabbinaat van Israël heeft deze dag tot een kleine religieuze feestdag verklaard, om God te danken voor de wonderbare overwinning van de Zesdaagse Oorlog en voor het beantwoorden van het 2000 jaar oude gebed 'Volgend jaar in Jeruzalem'. Op 23 maart 1998 nam de Knesset de Jeruzalemdag Wet aan, waardoor deze dag een nationale feestdag werd.

De dag is vol feestelijkheden. Enkele zijn religieus, waaronder het uitspreken van een gebed van lofprijzing en dank in de synagogen, en de herdenking van degenen die stierven tijdens de Zesdaagse Oorlog. De burgemeester van Jeruzalem houdt een feestelijke receptie in het stadhuis.

Rikoed Degalim is de (omstreden) Vlaggenparade, waarbij duizenden met Israëlische vlaggen lopen van het nieuwe centrum van de stad naar de Westelijke Muur, in het hart van de Oude Stad. De route loopt ook door Arabische wijken, wat soms tot gewelddadigheden leidde.

Lied 'Jeruzalem van Goud'
Het lied 'Jeruzalem van Goud '(Hebreeuws: ירושלים של זהב, Yerushalayim Shel Zahav) is een populair Israëlisch lied, in 1967 geschreven door Naomi Shemer. Het oorspronkelijke lied beschreef dat het Joodse volk al 2000 jaar verlangt om terug te keren naar Jeruzalem.

Jonge Israëli's dansten bij de Westelijke Muur na de hereniging van Jeruzalem in 1967.

In de tijd dat zij het lied schreef, was de Oude Stad onder Jordaans bestuur. Joden hadden er geen toegang, en veel heilige plaatsen waren ontheiligd.

Slechts drie weken nadat het lied werd gepubliceerd, brak de Zesdaagse Oorlog uit. Het lied was de strijdkreet en morele opkikker van de Israëlische troepen. Shemer zong het zelfs voor hen vóór de oorlog.
Op 7 juni veroverde het Israëlische leger het oostelijke deel van Jeruzalem en de Oude Stad op de Jordaniërs. Toen Shemer de para's 'Jeruzalem van Goud' hoorde zingen bij de Westelijke Muur, schreef ze een laatste vers, om de hereniging van Jeruzalem onder Israëlische controle te vieren. Daarin keerde ze de klaagzang in het tweede vers om. De regel over shofars, die vanaf de Tempelberg klinken, verwijst naar een gebeurtenis die daadwerkelijk op 7 juni plaatsvond.

De naam Jeruzalem, יְרוּשָׁלַיִם, Yeroeshálayim
De naam Jeruzalem is afkomstig van שָׁלוֹם shalom, het Hebreeuwse woord voor vrede, heelheid, welzijn. Dit is verwant aan de werkwoorden שָׁלֵם shálem, volledig zijn, compleet zijn, en שִׁילֵם shillem, (uit)betalen. Een betaling of transactie in ruil voor goederen herstelt de vrede tussen twee partijen. Jeruzalem was de plaats waar de Here Jezus de losprijs betaalde. Zo heeft de achterliggende betekenis van de door God gekozen stad Jeruzalem een rijke betekenis.
Het eerste deel van de naam is volgens de midrash afgeleid van Jahweh yireh, de Heer zal voorzien, (Genesis 22:14), afgeleid van het werkwoord רָאָה rá'áh, zien, voorzien. De berg waarvan God zei dat Abraham daar zijn enige zoon moest offeren, was de berg Moria. Dat was dezelfde plaats waar Salomo de eerste tempel bouwde en waar Nehemia de tweede tempel bouwde.

Abraham nam zijn zoon naar dezelfde plaats waar nu Jeruzalem ligt. Izaäk klom dezelfde berg op,

terwijl hij het hout droeg op z'n rug, dat bestemd was om hem op te offeren. Maar God hield Abraham tegen en zorgde voor een ram om geofferd te worden in Izaäks plaats. 'En Abraham gaf die plaats de naam: Jahweh-yireh. Daarom wordt heden ten dage gezegd: Op de berg van de HEERE zal erin voorzien worden.'
Een andere naam voor Jeruzalem is צִיּוֹן **tzion**, in de Bijbel geschreven als Zion of Sion, oorspronkelijk een van de bergen waarop de stad is gebouwd.

Woordenschat. En wat u hier niet vindt, staat in de woordenlijst Les 150

אֹרֶן, אוֹרֶן	orèn (m)	Pijnboom אֹרָנִים, אוֹרָנִים orániem
בּוֹר	bor (m!)	Put, kuil; hier: cistern. בּוֹרוֹת borot
חָזַר	cházar [pa'al]	Terugkeren, herhalen (les 143)
חֲלוֹם	ch^{a}lom (m!)	Droom חֲלוֹמוֹת ch^{a}lomot
יָבֵשׁ	yávesh [pa'al]; (bn)	Uitgedroogd zijn; droog
יִלֵּל, יְיַלֵּל	yillel [pi'el]	Huilen, janken, miauwen
כִּכָּר, כִּיכָּר	kikár (v)	Plein; breed dal
נְחוֹשֶׁת, נְחֹשֶׁת	n^{e}choshèt (v)	Koper; brons
קָשַׁר	qáshar [pa'al]	(ver)binden (aan), dichtbinden לִקְשׁוֹר (inf)
רֵיחַ	re'ach (m!)	Reuk, geur רֵיחוֹת rechot
רֵק, רֵיק	req (bn)	Leeg, vacant, hol, lichthartig
שָׁב, שׁוּב	sháv, shoev [pa'al]	Terugkeren (les 95)
שָׁבָה	sháváh [pa'al]	Gevangen nemen
שָׁבוּי, שְׁבוּיָה	shavoey (m), sh^{e}voeyáh (v)	Gevangene

אַחֲרוֹן	ach^{a}ron (bn)	Laatste, achterste
אַלְפֵּי־	alfe- ... (tw)	Duizenden ...
בָּדָד	bádád (bw)	Alleen, eenzaam
הֲלֹא	h^{a}lo	Toch, nietwaar?
זָהָב	záháv (m)	Goud
יָרַד	yárad [pa'al]	Afdalen, neerdalen (88)
מְעָרָה	m^{e}'áráh (v)	Grot, spelonk
מְשׁוֹרֵר	m^{e}shorer (m)	Dichter
נָשָׂא	násá [pa'al]	Dragen
נְשִׁיקָה	n^{e}shiqáh (v)	Kus, zoen
סֶלַע	sèla (m)	Rots, berg
עַרְבַּיִים	arbayiem	(Bij) schemering
עַתִּיק	attieq (bn)	Oud, antiek
פַּעֲמוֹן	pa'^{a}mon (m)	Klok, bel פַּעֲמוֹנִים
צָלוּל	tzáloel (bn)	Helder, puur, zuiver
צָעִיר	tzá'ier (bn)	Jong
צָרַב	tzárav [pa'al]	Branden, schijnen
תַּרְדֵּמָה	tardemáh (v)	Diepe slaap

Bronnen: *unitedwithisrael.org/6-day-war-day-by-day/, (informatie)*
lyricstranslate.com/nl/yerushalayim-shel-zahav-jerusalem-gold.html (liedtekst)
en.wikipedia.org/wiki/Jerusalem_of_Gold (informatie)
israelforever.org/images/celebrating/Yerushalayim_Shel_Zavhav.png (liedtekst)
www.dirkvangenderen.nl/2015/10/15/bid-juist-nu-om-vrede-voor-jeruzalem/ (naam)
Zie ook: *Video www.youtube.com/watch?v=dqM5FIpVVr0 met beelden van de verovering van Jeruzalem tijdens de Zesdaagse oorlog in 1967*
unitedwithisrael.org/jerusalem-day-happened-48-years-ago, historie,
www.youtube.com/watch?v=YFwPPN5u7a4 Video van de feestelijkheden in 2015.
www.cs.wustl.edu/~cytron/music/ysz.pdf Muziek van Yerushalayim Shel Zahav met een Engelse tekst.

Opdracht: Beluister het lied Yerushalayim Shel Zahav. Het aantal verzen en volgorde verschilt per uitvoering. Noteer de uitspraak en de vertaling (z.o.z.).
www.youtube.com/watch?v=JH8gtdDA5x0, met Engelse ondertiteling,
www.youtube.com/watch?v=L8Co7IzOyhw, gezongen door Ofra Haza
www.youtube.com/watch?v=HofjyNJi2ZE, met Engelse teksten.
www.youtube.com/watch?v=wvm11wYfgbY, met uitspraak en Engelse vertaling

אֲוִויר הָרִים צָלוּל כַּיַּיִן .....
וְרֵיחַ אוֹרָנִים .....
נִישָׂא בְּרוּחַ הַעַרְבַּיִים .....
עִם קוֹל פַּעֲמוֹנִים. .....
וּבְתַרְדֵמַת אִלָּן וָאֶבֶן .....
שְׁבוּיָה בַּחֲלוֹמָה .....
הָעִיר אֲשֶׁר בָּדָד יוֹשֶׁבֶת .....
וּבְלִבָּה חוֹמָה .....

יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל זָהָב .....
וְשֶׁל נְחוֹשֶׁת וְשֶׁל אוֹר .....
הֲלֹא לְכָל שִׁירַייִךְ .....
אֲנִי כִּינּוֹר .....

אֵיכָה יָבְשׁוּ בּוֹרוֹת הַמַּיִם .....
כִּיכַּר־הַשׁוּק רֵיקָה .....
וְאֵין פּוֹקֵד אֶת הַר־הַבַּיִת .....
בָּעִיר הָעַתִּיקָה .....
וּבַמְּעָרוֹת אֲשֶׁר בַּסֶּלַע .....
מְיַלֵּלוֹת רוּחוֹת .....
וְאֵין יוֹרֵד אֶל יַם־הַמֶּלַח .....
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ .....

אַךְ בְּבוֹאִי הַיּוֹם לָשִׁיר לָךְ .....
וְלָךְ לִקְשׁוֹר כְּתָרִים .....
קָטוֹנְתִי מִצָּעִיר בָּנַיִיךְ .....
וּמֵאַחְרוֹן הַמְּשׁוֹרְרִים .....
כִּי שִׁמֵּךְ צוֹרֵב אֶת הַשְּׂפָתַיִים .....
כִּנְשִׁיקַת־שָׂרָף .....
אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם .....
אֲשֶׁר כּוּלָּה זָהָב .....

חָזַרְנוּ אֶל בּוֹרוֹת הַמַּיִם .....
לָשׁוּק וְלַכִּיכָּר .....
שׁוֹפָר קוֹרֵא בְּהַר־הַבַּיִת .....
בָּעִיר הָעַתִּיקָה. .....
וּבַמְּעָרוֹת אֲשֶׁר בַּסֶּלַע .....
אַלְפֵי שְׁמָשׁוֹת זוֹרְחוֹת .....
נָשׁוּב נֵרֵד אֶל יַם־הַמֶּלַח .....
בְּדֶרֶךְ יְרִיחוֹ .....